

sáhne osobu, na niž útočil, nezávisí — mimo případy, kdy pachatel útok obnoví — na vůli pachatelově, nýbrž na tom, zda obranná opatření osoby, na niž se útočí, nebo jiné okolnosti zabrání či nezabrání příčinnému vývinu událostí, jež pachatel útokem vyvolává. Útok, třebaž nezdařený, není pouhým činem, vedoucím ku skutečnému vykonání zprotivení se, nýbrž jest již samým vykonáním činného odporu, tudíž dokonaným zprotivením se skutečným násilným vztažením ruky.

Útokem na tělesnou bezpečnost vrchnostenské osoby, násilným vztažením ruky proti ní není toliko násilí tělem tělu, nýbrž jakákoliv činnost, již se pachatel snaží zasáhnouti cizí tělo přímo svými údy nebo nepřímo prostředkem k tomu použitým. S hlediska právního statku nedotknutelnosti vrchnostenské osoby bude naopak útok vážnější, neomezí-li se pachatel na uplatňování toliko svých tělesných sil, nýbrž sesílí-li působivost nástrojem, k poškození lidského těla vhodným, anebo nahradí-li působivost svých tělesných sil jím vyvolanou působivostí sil zvířete, jehož nápor nesnadněji se zdolá, než nápor člověka. Prostředkem útoku může tudíž býti jak neživý nástroj — věc —, tak i živý nástroj — zvíře. Děje-li se útok takovým prostředkem (zbraní), nezáleží s onoho hlediska na tom, zda je vzdálenost mezi pachatelem a vrchnostenskou osobou menší či větší. Zbraň odstraňuje překážku místní vzdálenosti osob a umožňuje pachateli, by přes tuto překážku tělo vrchnostenské osoby zasáhl. Proto nezáleží na tom, že finanční zřízení — jsouce od přijíždějícího potahu ještě poněkud vzdáleni, zadržovali obžalovaného toliko posuňky a pokřiky, nikoli také již uchopením se uzdy, koně, vozu neb obžalovaného, ani na tom, že obžalovaný nevztáhl ruky na zřízence finanční stráže bezprostředně, ani na tom, že tělo finančních zřízenců nebylo ani koněm, ani povozem zasaženo. Rozhodným jest jen, že obžalovaný útočil na tělo finančních zřízenců, používaje k útoku jako zbraní koně i povozu, tím způsobem, že hnál koně směrem na finanční zřízence, takže tito byli by — kdyby byli zůstali na místě, kde stáli — koněm povaleni, vozem přejetí a na těle poškozeni. I v daném případě postavilo tedy jednání obžalovaného, úmyslně proti tělu vrchnostenských osob namířené, tyto osoby před volbu, aby buď činný odpor obžalovaného zdolaly vynaložením svých tělesných sil, totiž uchopením a zadržením koně nebo vozu, nedbajíce nebezpečí, že síly jejich selhou a že utrpí povalením a přejetím újmu na těle, nebo upustily od výkonu služby, totiž od zadržení a prohlížení obžalovaného a jeho povozu.

Čís. 1768.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Pod pojem »zprávy« (§ 18 zákona) spadá každé sdělování skutečností minulých, přítomných i domněle budoucích, tedy i sdělování pověstí a předpovídání věcí budoucích.

Skutková podstata §u 18 čís. 1 zákona vyžaduje po stránce subjektivní vědomí pachatelovo, že, sděluje nebo jinak rozšiřuje neprav-

divou zprávu, vyvolá znepokojení obyvatelstva nějakého kraje nebo místa, nebo části tohoto obyvatelstva.

Souběh přečinu Šu 14 čís. 1 s přestupkem Šu 18 čís. 1 zákona.

(Rozh. ze dne 25. října 1924, Zm II 284/24.)

N e j v y š š í s o u d jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku zemského soudu v Opavě ze dne 7. dubna 1924, pokud jím byl obžalovaný podle Šu 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přestupek Šu 18 čís. 1 zák. ze dne 19. března 1923, čís. 50 Sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Nalézací soud neshledal ve zjištěném výroku obžalovaného »nejdéle ještě čtyři roky a pak se vše obrátí«, proneseném 15. září 1923 na veřejné schůzi v Pišti na Hlučínsku, skutkové podstaty přestupku dle Šu 18 čís. 1 zák. na ochr. rep., odůvodniv to tím, že pod trestní sankci tohoto zákonného předpisu nespadaají předpovědi věcí budoucích (za jakou pokládá soud uvedený výrok), o nichž prý nelze vůbec říci, zda jsou pravdivé či nepravdivé, kdežto § 18 zákona prohlašuje výslovně za trestné toliko veřejné rozšiřování nepravdivé zprávy za podmínek, v zákoně blíže uvedených, a předpokládá, že pachatel neměl dostatečných důvodů, pokládati zprávu za pravdivou. První soud má za to, že § 18 zák. na ochr. rep. převzal z Šu 308 tr. zák. pouze první část, mluvící o nepravdivých pověstech, znepokojujících veřejnou bezpečnost, nikoliv také druhou, mluvící o předpovědích. Nepokládaje závadný výrok za rozšiřování nepravdivé zprávy, sprostil nalézací soud obžalovaného z obžaloby pro přestupek Šu 18 čís. 1 zák. na ochr. rep. a vyslovil při tom náhled, že obžalovaný byl pro svou předpověď odsouzen již dle Šu 14 čís. 1 zákona, ježto prý formy předpovědi použil k tomu, by popuzoval proti státu. Právem vytýká zmateční stížnost osvobozující části rozsudku, že se zakládá na právně mylném výkladu zákona a že je proto v tomto směru zmatečným dle čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. Především nelze souhlasiti s náhledem prvního soudu, že zákon na ochr. rep. převzal do Šu 18 pouze první část Šu 308 tr. zák. a nikoli také druhou, jednající o domnělém předpovídání, neboť již široký doslov Šu 18 zák. na ochr. rep. zahrnuje v sobě oba případy Šu 308 tr. zák., který dle Šu 41 zák. na ochr. rep. byl úplně zrušen. Trestná činnost podle Šu 18 záleží ve veřejném sdělování nebo jinakém rozšiřování nepravdivých zpráv. Pojem »z p r á v y« nelze omezovati na sdělení o událostech přítomných a minulých, jak mylně činí napadený rozsudek, poněvadž pro tento omezující výklad není opory v zákoně a slovo »zpráva« (odvozeno od praviti) poukazuje mluvnický na sdělení o skutečnostech vůbec, ať se dějí, staly nebo domněle stanou po případě nedějí, nestaly nebo dle náhledu sdělovacího nestanou. Dle toho spadá pod pojem zprávy každé sdělování skutečností, minulých, přítomných i domněle budou-

cích, tedy i sdělování pověstí a předpovídání věcí budoucích, o jaké se jedná také v tomto případě. Také sluší poukázat k tomu, že výsledek, jemuž chce zákon ustanovením Šu 18 čís. 2 zákona zabránit (zdrazování předmětů potřeby, překotné a hromadné koupě nebo prodeje, vybírání vkladů atd.) bude velmi často, ne-li zpravidla vyvolán nepravdivou předpovědí věcí budoucích (ohrožení míru nebo bezpečnosti státu), tak že při omezujícím výkladu pojmu zprávy, hájeném rozsudkem, by se stala trestní ochrana, zde zamýšlená, zcela vratkou. Rovněž plyne z důvodové zprávy k novému zákonu, že zákon na ochranu republiky nemínil v Šu 18 dosavadní skutkovou podstatu Šu 308 sůžití; ze srovnání obou textů je naopak patrné, že ji chtěl přesně vyjádřit tím, že rozlišil trestnost jednak dle výsledku, jednak dle pachatelova vědomí o pravdivosti zprávy. Nelze také přehlédnouti, že v zákoně na ochranu republiky jest zřejmou snaha, postaratí se o účinnou a důslednou represí tam, kde jde o bezpečnost státu neb o rušení obecného míru. A poněvadž jest předpovídání věcí budoucích (na př. že dojde k válce nebo k revoluci, že KČ poklesne atd.), způsobilým vyvolatí účinky, uvedené v zákoně (v prvním a druhém odstavci Šu 18), svou povahou často nebezpečnější, než sdělování zpráv přítomných nebo minulých, mluví i důvod zákonný (úmysl zákonodárcův) proti obmezujícímu výkladu Šu 18 zákona.

Nelze ani souhlasit s tvrzením obžalovaného v jeho odpovědi na zmatečnou stížnost, dle něhož prý zákonodárce úmyslně do Šu 18 zákona nepřevzal z Šu 308 tr. zák. všeobecné ustanovení o »předpovědech« a obmezil je jen na případ čís. 2 Šu 18. Tomuto výkladu odporuje již doslov Šu 18, který ve všech třech odstavcích užívá téhož výrazu »zpráva« a obsah a smysl druhého odstavce Šu 18 nikterak nevylučuje, že skutková podstata trestného činu, v něm uvedená, nemohla by se týkat i zpráv, spadajících do přítomnosti nebo minulosti. Nálezací soud zjistil, že obžalovaný ve veřejné schůzi svým projevem: »nejdéle ještě čtyři roky a pak se vše obrátí« vyjádřil, že nejdéle do čtyř roků bude mít Německo opět všechny země zpět, které dříve mělo. Jde tu tedy nepochybně o veřejně sdělenou předpověď, týkající se určité skutečnosti, jež se má státi v budoucnosti. Z povahy sdělování skutečností, do budoucnosti spadajících, plyne, že zpravidla takovéto předpovědi mohou obsahovati jen domněnky nebo dohady, a tak jest tomu i v tomto případě, v němž otázka pravdivosti nebo nepravdivosti zprávy zodpovídá se sama sebou, neboť nemohouc býti přezkoumána v tomto směru, musí býti pokládána s hlediska přítomnosti za nepravdivou ve smyslu zákona. Oproti názoru nálezacího soudu, že ke skutkové podstatě Šu 18 zákona se vyžaduje, že pachatel nemá dostatečných důvodů, pokládati nepravdivou zprávu za pravdivou, sluší uvést, že zákon žádá ve směru objektivním kromě veřejného sdělování nepravdivé zprávy, by zpráva taková byla způsobilou, vážně znepokojiti obyvatelstvo nějakého kraje nebo místa, nebo část tohoto obyvatelstva, a ve směru subjektivním, aby pachatel si byl vědom, že, sděluje nebo jinak rozšiřuje takovou zprávu, vyvolá účinky, v zákoně naznačené, při čemž ovšem se pachatel stane beztrestným, má-li dostatečné důvody, pokládati zprávu za pravdivou.

V případě, v němž jde o veřejné sdělování domněnek o skutečnostech budoucích — tedy o předpověď — vyplývá z povahy jejich samo sebou, že, kdo domněnky takové veřejně sděluje, nebo rozšiřuje, bude — jak přirozeno — sotva mít dostatečné důvody pro jejich pravdivost, a jedná pak z nedbalosti, jsa si vědom jejich povahy jako zpráv obyvatelstvo vážně znepokojujících. Vychází-li se ze správného výkladu Šu 18 čís. 1 zák. na ochr. rep., nelze upřít, že závadný výrok obžalovaného, v rozsudku zjištěný, naplní objektivní skutkovou podstatu přestupku rozšiřování nepravdivých zpráv, dojde-li nalézací soud k přesvědčení, že nepravdivá zpráva, obžalovaným rozšiřovaná, byla způsobila vážně znepokojiti obyvatelstvo místa nebo kraje nebo část tohoto obyvatelstva. Poněvadž se první soud touto stránkou objektivní skutkové podstaty nezabýval a ve směru subjektivní viny žádného zjištění neučinil, nelze rozhodnouti ve věci samé a bylo proto uznati, jak shora se stalo.

Přes to, že nalézací soud závadný výrok spolu s ostatním obsahem celé řeči zároveň podřadil ustanovení Šu 14 čís. 1 zák. na ochr. rep., a přes to, že dospěl k názoru, že obžalovaný formy předpovědi (sdělení nepravdivé zprávy) použil k tomu, by popuzoval proti státu, jest názor soudu, že v celé řeči nutno spatřovati toliko skutkovou podstatu přečinu dle Šu 14 odstavec první zák. na ochr. rep. právně mylným, protože zjištěním, že obžalovanému šlo o to, by v posluchačstvu vzbudil náladu a duševní stav státu nepříznivý, se nevylučuje souběh s přestupkem Šu 18/1 zákona na ochr. rep., kdyžtž závadným výrokem jako prostředkem spáchání přečinu podle Šu 14 čís. 1 byl spolu porušen i jiný právní statek tak, že naplňuje zároveň skutkovou podstatu přestupku Šu 18/1. Jde tu tedy při správném výkladu zákona o souběh dvou trestných činů a byl porušen zákon také výrokem soudu, že přichází v úvahu pouze přečin podle Šu 14 čís. 1 zák. na ochr. rep.

Čís. 1769.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Pojem »zástup« (§ 39 zákona) nevyžaduje skupiny jednotlivé, a tvořící celek, nýbrž rozumí se jím větší počet lidí náhodou současně na témže místě přítomných a jsoucích v takovém místním poměru k pachateli, že projev (čin) jeho může býti kýmkoliv z nich postřehnout.

Čin je vykonán ve shromáždění nebo před zástupem, byl-li spáchán za přítomnosti tolika lidí, že jejich počet dle zvláštních okolností případu nelze ihned na první pohled zjistiti, a nesejde na tom, odloučí-li se od nich nebo připojí-li se k nim jedna nebo dvě osoby.

(Rozh. ze dne 25. října 1924, Zm II 304/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu ve Znojmě ze dne 17. dubna 1924, jímž byli obžalovaní podle Šu 259 čís. 3 tr. ř. sprostěni z obžaloby pro přečin rušení obecného míru podle Šu 14 čís. 2 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., zrušil